

בשולי החוברת

אז מה שלום חברינו יצרני החלב וחקלאי ישראל בכלל? שרדנו ונהנינו מחורף גשום במיוחד – כולל הלבנת ירושלים, מצב שגרם לדחיית הכנס ה־15 למדעי הבקר, ובעקבות זה מסיבות 'טכניות' גם נדחתה הופעת חוברות 'חקר ומעש' מס' 25 ו'משק הבקר והחלב' הנוכחית מס' 303. נקוה שכל זה רק לטובה ועוד יתרום לציפיות מן הכנס הקרוב עתה והסיכויים למידע נוסף ומעודכן בעל השלכות על הפעילות בענף רפת החלב.

החורף הגשום השנה הבליט מחדש וביתר שאת את הבעייתיות של הפתרונות לשמירה על איכות הסביבה – נחשולי מי־גשמים הם המוביל הטבעי והמפזר של פסולת כלשהו (אורגנית ואנאורגנית) ממקום גבוה למקום נמוך יותר – אחד מחוקי הטבע, מה לעשות. במסגרת ההנחיות של הממונים על שמירת איכות הסביבה הגיעו לידי פתרונות כוללניים לכל אזורי הארץ, מן הצפון הגשום דרך רצועת החוף המעויירת ואפילו עד מדבר הנגב היבש. אפילו בחורף כזה הפרות נשאר שם נקיות כי מרבצן יבש.

בסיורי המקריים לגמרי באזורים השונים שמעתי לא־מעט על פסילת בורות זבל נזולי מתחת למפצמות. כי קשה להפוך זבל נזולי אפילו הוא סמיך יותר לקומפוסט האופנתי. הלוא אפשר גם אפשר להזרים את זבל המפצמות לריכוז התסיסה לצורך הפקת אנרגיה (גז, דלק) לייצור חשמל, שיטה די מקובלת ותופסת יותר ויותר עניין בקרב בעלי רפתות, בעיקר בחו"ל ובטאוננו כבר התייחס לנושא די הרבה. יחד עם תאי־רביצה מרופדים או מצופי מזרונים זה פועל יפה ונקי. נכון, באזורים יבשים יותר (נגב, לכיש, ערבה) זה יוצא יקר יחסית להשפעה על איכות הסביבה.

אין ספק, הפתרון בטווח הרחוק יישאר זה של מיחזור הפסולת – או מוצרי הלוואי לייצור חלב ובשר וכדומה, המשמשים ישירות את האדם באשר הוא. ברמה העולמית, כל פתרון קצה אחר עלול להפוך לפתרון סופי (סליחה על הביטוי!) מלבד זה.

העולם המפותח והמתקדם כבר שוקד על הסדרים להגבלת הפליטה של דו־תחמוצת הפחמן (CO_2) מדלקים ופחם בלתי מתחדשים. תכניות מחייבות עולמית הן בשלב מתקדם ולא יהיה מנוס מלנהוג לפיהן. לכן רצוי להתכונן מבעוד מועד לייצור אנרגיה/חשמל "ירוק", כי ככל שיחליטו גדולי/חכמי עולם להגביל פליטת CO_2 האמור ולקנוס כל מי שלא עומד בזה, כן עשוי להתפתח שוק של זכויות פליטה, בדומה למה שקרה עם מכסות החלב באירופה הנסחרות במעין בורסה.

בהקשר ליחסי הגומלין בין שמירת איכות הסביבה לבין החקלאות כספקית מזון למין האנושי ההולך ורב ומצטופף, הבאנו בחוברת הנוכחית גם כמה נקודות מבט מחו"ל (הפעם ממקור אירופאי) העוסקות בחקלאות ובכפר כערכי יסוד לחברה כולה בדרך של מתן שירותים ללא תשלום מעבר למכירת תוצרתה והשתתפותה במרקם הכלכלה והחברה הכללי. אין ספק

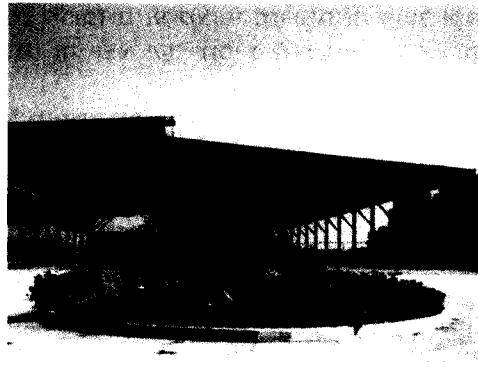
המאמרים והמכתבים שמתפרסמים בחוברת זאת הם על דעת מחבריהם ואין תוכנם משקף בהכרח את דעת המערכת או מדיניות המ.ב.

אין איזכור שמם של חומרים, מוצרים, פרטי־ציוד או אף של שיטות תפעול ועבודה מהוות המלצה לגבי השימוש בהם, למעט המקרים בהם נאמר כך מפורשות על ידי גורם שהוסמך לצורך זה על ידי מזכירות המ.ב.

שדוקא החברה המודרנית והצפיפות העירונית בה היא חיה ברובה הגדול זקוקה לשלוח ולטבע הירוק, יהיה זה בתור שסתום בטחון ללחצים חברתיים וכלכליים או סתם הנאה מיפי הטבע והנוף.

ההפגנה של יצרני החלב (10.04.03) כבר זכתה לפירסום בכל כלי התקשורת, החל מאתר המ"ב ותקשורת שוטפת של המזכירות דרך עיתונים ורדיו ואפילו בקיצור נמרץ (מדי) בטלוויזיה. לא יכולנו להתאפק ולמען הנצחת האירוע אנו מביאים בחוברת זאת של 'משק הבקר' תמונות מן ההפגנה. זה היה אירוע ססגוני מאורגן היטב מבעוד מועד בהשתתפות מאות רפתנים מכל הארץ. נכון, לא כולם התפנו ובאו – סוף סוף, מישהו צריך לחלוב ובכלל, להיות ברפת. האם קולנו נשמע? האם עצם התכנסות הרפתנים להפגנת בעיותיהם וקשיי הפרנסה מן הענף תשפיע על קובעי המדיניות החקלאית והכלכלית של הענף, בפרט – ושל החקלאות, בכלל? הזמן יגיד. איך שלא נסתכל על זה, ההפגנה היתה במקומה ואפילו לא תזיז כל מה שרצוי וחשוב לענף ולעוסקים בו – היא היתה מפגן לאחדות שאיפות ובודאי אירוע חשוב לגיבוש רפתני ישראל לעת הזאת.

מרדכי מלען

תמונת השער: אביב (1.5.03) ברפת האחים שמואלי במושב ציפורי – הרפת שעל קו האופק – פרחים בכל פינה.

הפגנה של יצרני החלב ביום 10.4.03, תיעוד למצולם עד סוף החוברת הזאת.